

Занимания по естетика в градска среда: нормативни основания, аргументи и примерни ученически задачи

Красимира Георгиева
докторант във ФФ на СУ
учител по философия в 91. НЕГ
kgeorgieva@phls.uni-sofia.bg

Съдържание:

1. **Място сред учебните предмети** за заниманията по естетика в градска среда в гимназиален етап
2. **Място в учебната програма** по философия за 9 клас
3. **Аргументация на избора на градската среда** за постигане на образователните резултати, заложиени в програмата
4. **Образователни резултати по естетика**, подходящи за постигане в градска среда
5. **Примерни ученически задачи** за изпълнение в градска среда

Място сред учебните предмети

за заниманията по естетика в градска среда в гимназиален етап

- ★ **изобразително изкуство** ООП и ПП
- ★ **музика** ООП и ПП
- ★ Модул 2 „Философия и ценности“, тема 3: **Красивото като ценност**, ПП по **философия** в 12 кл. (ок. 10 уч. ч.)
- ★ Избираем модул „Естетика“ (36-77 уч. ч)
- ★ тема 3: **Красотата и изкуството като философски проблеми**, ООП по **философия** - 9 кл. (ок. 4 -8 уч.ч.)

Място в учебната програма по философия за 9 кл. за заниманията по естетика в градска среда (1)

Тема 3.1. Основни естетически категории и понятия

Очаквани образователни резултати:

- *Умее да дава и аргументира естетическа оценка на предмет от ежедневието или на произведение на изкуството*
- *Проявява желание да интерпретира естетически своя опит*

Ключови понятия: *естетическо, красиво, грозно, възвишено, вкус*

Място в учебната програма по философия за 9 кл. за заниманията по естетика в градска среда (2)

Тема 3.2. Философски теории за изкуството

Очаквани образователни резултати:

- **Познава различни социални и светогледни роли, които изкуството може да изпълнява**
- **Разпознава философски проблеми в произведения на изкуството.**

Ключови понятия: *изкуство, художествено произведение, катарзис, творчество, творец*

източник: МОН, Програма по философия за 9 клас

https://www.mon.bg/nfs/2023/11/up_ix_phil.pdf

Аргументация на избора на градската среда за постигане на образователните резултати

- Градската среда дава достъп до **повече на брой произведения** на изкуството, отколкото училищната.
- Произведенията на изкуството, които са част от градската среда, изпълняват конкретни **социални и светогледни роли** и **адресират** разнообразни философски **проблеми**.
- Произведенията, които са част от градската среда, предоставят възможност за **споделяне** на естетическия опит на учениците един с друг, тъй като са еднакво достъпни за всички, независимо от социоикономическия статус на учениците.
- Познавателният процес извън училище създава нагласа за **учене през целия живот** (lifelong learning) и **учене от живия живот** (real-life learning).

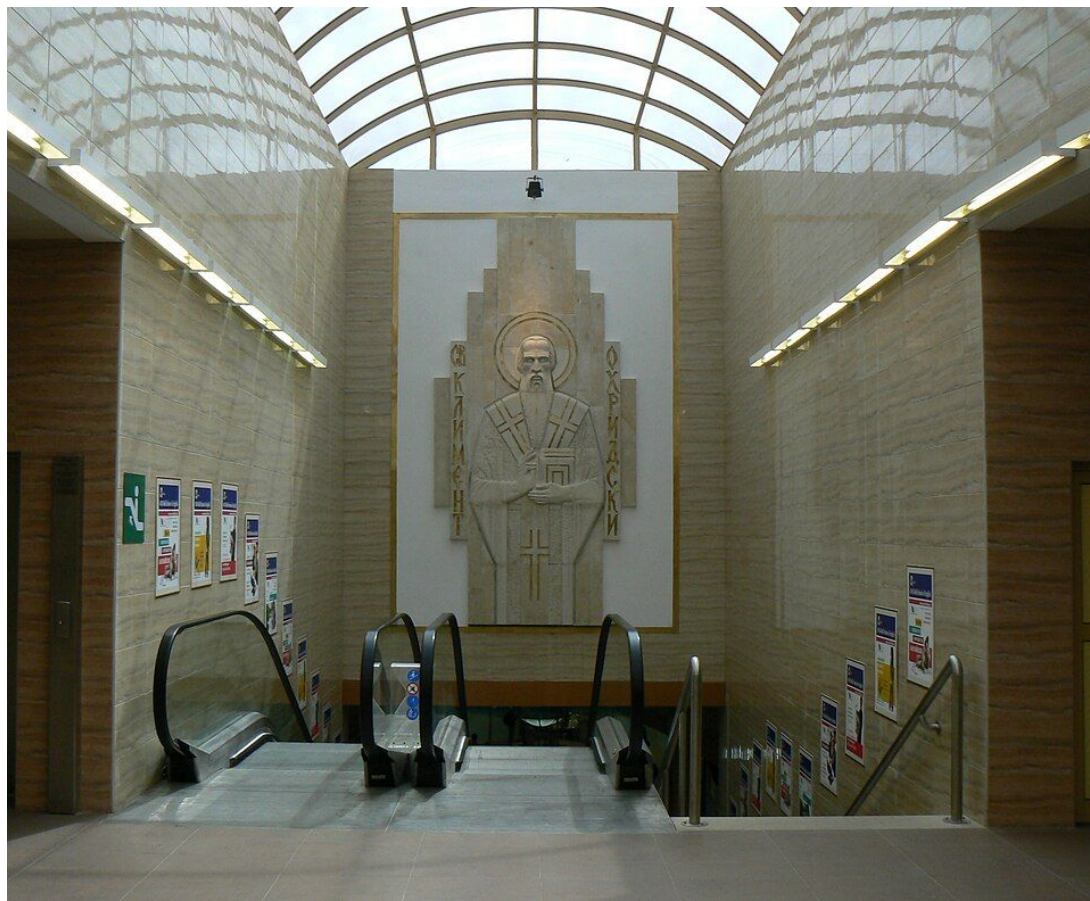
образ. резултат 1: Умее да дава и аргументира естетическа оценка на **предмет от ежедневието** или на **произведение на изкуството**

- Живата среда на града е наситена с визуални обекти - **сгради, графити, реклами, мебелировка, улично и парково изкуство** - които провокират естетически реакции.
- Ученикът не оценява в абстрактен контекст, а в **реална, динамична среда** - това прави аргументацията по-автентична и лична.
- Срещата с **нестандартна естетика** (напр. индустриален стил, разруха, „грозна“ функционалност) насърчава критическото мислене.

Ученическа задача (за домашна работа) 1: Естетическа оценка

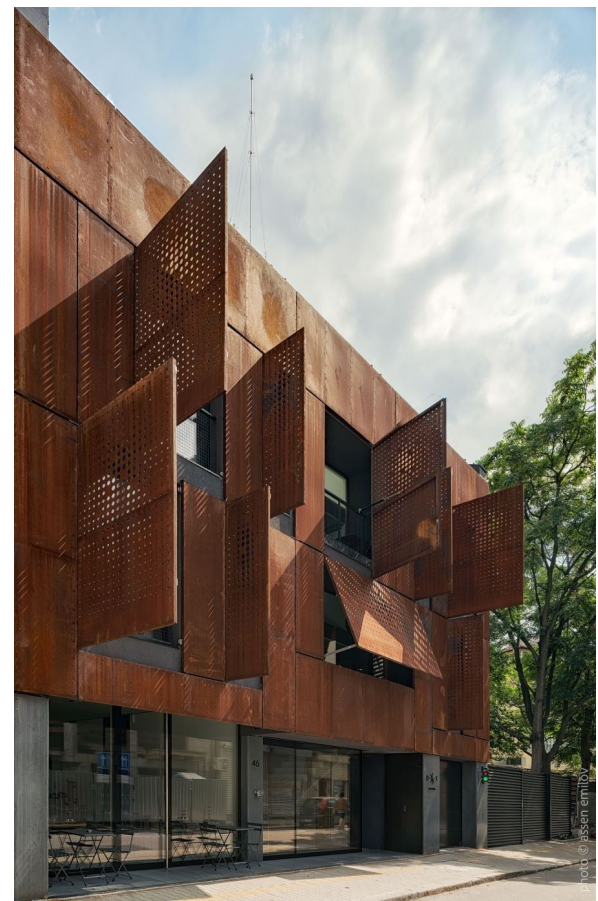
1. Изберете ЕДИН предмет от градското ежедневие и ЕДНО произведение на изкуството от градската среда.
2. Направете снимка на предмета и произведението.
3. Поставете естетическа оценка на избрания предмет и произведение.
4. Обосновете оценката си.
5. Сравнете естетическата стойност на предмета и произведението.

Задача за работа в клас - дискусия по представените домашни работи (в 1-2 уч.ч.)

<https://bg.m.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Metrostation-Sofia-University-2.jpg>

<https://www.buildingoftheyear.bg/bg/uchastnici/gradski-hoteli/dot-sofia>

образ. резултат 2: Проявява желание да интерпретира естетически **своя *опит***

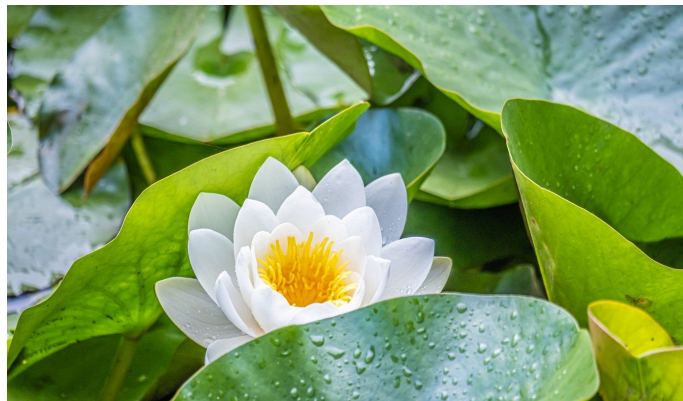
- Градът предлага **разнообразие от преживявания**, които могат да бъдат осмисляни **през естетическа призма** - от пътуване с градски транспорт, посещения на пазари, паркове и храмове, до наблюдение на улични артисти и залеза от определено място. Гледайки през „естетическата призма“, ученикът става „турист“ в собствения си град.
- **Ежедневното става учебно съдържание** - интерпретацията се корени в реален личен опит, не в изкуствено зададена ситуация.
- **Контакт с културната тъкан на града** (театри, галерии, площади, спонтанни прояви на творчество) прави изкуството по-достъпно и лично значимо.

Ученическа задача (за домашна работа) 2: Красивото преживяване

1. Разкажете (с помощта на образи, музика, поезия или друг начин) преживяване от личния си опит в градска среда, когато сте изпитали естетическа наслада.

Задача за работа в клас - дискусия по представените домашни работи (в 1-2 уч.ч.)

Разходка в „Борисовата градина“

<https://trip.dir.bg/patevoditel/borisovata-gradina-zelenoto-sartse-na-sofiya>

образ. резултат 3: Познава различни социални и светогледни роли, които изкуството може да изпълнява

- Изкуството в града често има **социална функция** - от стенописи в храмове, през графити с протестен характер до исторически паметници.
- Ученикът се среща с **различни културни гласове** и общности - изкуство на маргинализирани групи, инициативи по актуални за мнозинството теми, местните традиции от близкото и по-далечно минало.
- Градската среда позволява анализ на **контекста на изкуството** - защо нещо е поставено там, какво казва на обществото, как го разбират различните наблюдатели (млади-стари, образовани-необразовани, богати-бедни и т.н.).

Ученическа задача (за домашна работа) 3: Социалната и светогледната роля на изкуството - интервюта с граждани

1. Изберете ЕДНО произведение на изобразителното/ монументалното/ пластичното/ музикалното/ театралното/ уличното изкуство или архитектурата, което е част от градската среда.
2. Интервюирайте 2-3 **различни** граждани (вкл. близки, приятели, роднини, случайни минувачи, деца, стари хора, местни, чужденци и т.н.) за отношението им към даденото произведение или сграда.
3. Отговорете на въпросите:
 - a. Каква социална роля играе това произведение/ архитектурен обект в живота на града и съвременната градска общност?
 - b. Какъв светоглед отразява (научен/ религиозен/ философски)?
 - c. Чий светоглед отразява произведението/ сградата - на своя автор/ на гражданите/ и двете?

Задача за работа в клас - дискусия по представените домашни работи (в 1-2 уч.ч.)

<https://citybuild.bg/news/festivalat-na-legalnite-grafiti-preobrazi-podleza-na-stolichniya-bulevard-botevgradsko-shose>

<https://bnr.bg/sofia/post/101825857/street-music-fest-dava-pole-za-izava-na-ulichnite-muzikanti>

образ. резултат 4: Разпознава философски проблеми в произведения на изкуството

- Срещата с **необичайно или провокативно изкуство** в градска среда често предизвиква въпроси от философски характер: „Какво е красиво?“, „Каква е ролята на изкуството в обществото?“
- Учениците се сблъскват с **автентични ситуации, където философските въпроси не са изолирани**, а свързани с реалния живот.
- Интерпретацията на **символи, конфликти и ценности** в градското изкуство ангажира пряко философското мислене.

Ученическа задача (за домашна работа) 4: философски проблеми в произведения на изкуството

1. Изберете ЕДНО произведение на изобразителното/ монументалното/ пластичното/ музикалното/ театралното/ уличното изкуство или архитектурата, което е част от градската среда.
2. Отговорете на въпросите:
 - a. Кой философски проблем поставя произведението? (човешката смъртност/ състояние, отношението между идеално-реално, ограниченото и безкрайното и т.н.)
 - b. На кой философски въпрос се опитва да отговори произведението? (Има ли безкористна любов? Какво е доброта? Може ли да сме сигурни в нещо? и т.н.)
 - c. Успява ли да ви убеди в отговора си? Защо да/не?

Задача за работа в клас - дискусия по представените домашни работи (в 1-2 уч.ч.)

„Водна паша“

<https://impressio.dir.bg/ulichno-izkustvo/na-vodna-pasha-v-yuzhniya-park-v-sofiya-s-kompozitsiyata-na-pavel-koychev-galeriya>

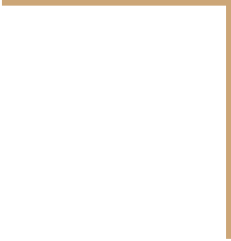
<https://artsofia.bg/bg/pub/skulpturnata-kompozicija-vodna-pasha-na-pavel-koychev-e-razpolojena-v-ezeroto-na-ujen-park>

Заключение:

- Обучението по естетика в градска среда е пример за **иновативен подход** в преподаването, който може успешно да **адресира поне 4 от 8 образователни резултата**, заложиени в програмата по философия за 9 кл.
- В допълнение към успешното постигане на образователните резултати се наблюдава още:
 - **повишена мотивация** за работа и **ангажираност** с предмета и след училище
 - **обвързване на училищното знание с извънучилищното му приложение**
 - **провокиране на интерес у учениците един към друг** чрез споделяне на личен естетически опит и интерпретация по общодостъпни обекти
 - създаване на **междупредметни връзки** между философията и теми от други предмети: история на артефактите, обществено съзнание, дизайн, архитектура, градоустройство и др.

Въпроси?

Благодаря за вниманието!

